

Biblija – Stari Zavjet

Temeljni religijski i religiološki dokument

doc. dr. sc. Niko Bilić, SJ

amdg.ffrz.hr

➔ Nastava: Biblija – Stari zavjet

Literatura, Audio udžbenik

Rp5100 (ISVU: 31384)
Biblija – Stari Zavjet 2017./2018.
ECTS 6, utorak 11:15, petak 8:15
amdg.ffrz.hr → nastava

Zvanje proroka Jeremije

Jr 1,4-19

Michelangelo, Jeremija, Sikstinska kapelica

Bliski poznanici

- ❑ Jeremijino podrijetlo (Jr 1,1):
- Svećenički sin (iz Anatota 1,1)
 - ❑ Od kada zvanje (1,5)?
- Od prije začeca (5):
- ידע *jada* ' Bogu blisko poznat
 - ❑ Prije rođenja:
- קדש *qadaš* posvećen (usp. Post 2,3)
 - ❑ Proročki razgovor:
- “Dođe mi riječ” (Jr 1,4.11.13)
 - ❑ Gospodin govori 6x, prorok 3x
 - ❑ Kako se oslovljavaju u Jr 1,6.11?
- Imenom: יהוה (v6)
- ירמיהו *jirmejáhu* (v11 יהוה uzvisuje/uzvisio!)

“Before I formed thee in the belly I knew thee;
and before thou camest forth out of the womb I
sanctified thee, and I ordained thee a prophet
unto the nations.”

Jeremiah 15 (KJV)

Alamy.com/Photo/Steve Stock/100

Univerzalno poslanje

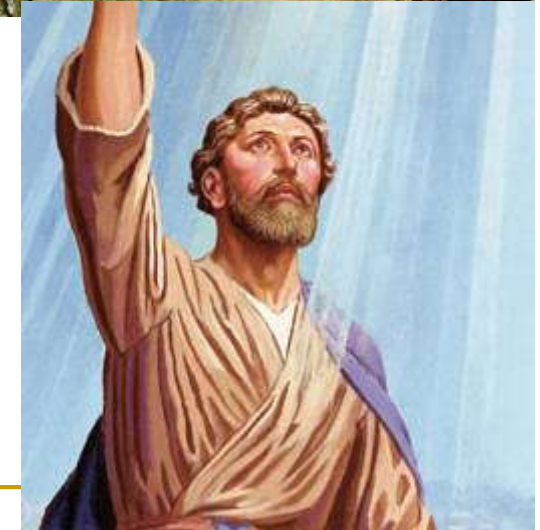
- ❑ Znak (Jr 1,9):
- Ruka doseže usta (v9)
 - ❑ Bog stavlja svoje riječi (v9 usp. Pnz 18,18)
 - ❑ Razvoj Božjih riječi u Jr 5,14 (13b KS):
- Postaju oganj u ustima (5,14)
 - ❑ Kome je Jeremija prorok (Jr 1,5)?
- Narodima (גוים *gôjim* v5)
 - ❑ Tko mu je povjeren (פקד v10)?
- Narodi (גוים), kraljevstva (v10)
 - ❑ Za koga u Izraelu (v18b):
- Kraljevi, knezovi, svećenici, narod u Judeji (v18)
 - ❑ Što *vidi* (1,11.13)?
- badem (11) – יהוה bdije nad riječju (12)
- Lonac kipi sa sjevera (13): napadači, sud (14-16)

M. Chagall, Jeremijino zvanje, 1956.

Proročka zadaća

- Izvor poslanja (Jr 1,7.9):
- **Bog šalje (שלח *šālah*)**
 - Trostruka uloga u v18?
- **Grad – stup – zidina (v18)**
- **Okvir knjige:**
Jeruzalem, hram, zidine (usp. c52)
 - Što treba činiti? (Jr ,7.17)
- **Idi! (v7)**
- **Govori sve što ti zapovjedim (v7.17)**
 - ← Božje riječi (1,9.12)
- **Opaši bedra! (v17)**
 - → ratnik riječima

Mladi ratnik

- *Kako sam sebe tumači u v6?*
- **נער *ná'ar* “mališ”, momak (v6s)**
 - usp. Jošua (Izl 33,11), Samuel (1 Sam 3,1.8), Salomon (1 Kr 3,7)
 - *Subjektivan sud u 1,6:*
- **Ne zna govoriti (6)**
 - **Obećanje i potpora u v8.19 (2x):**
- **“ja sam s tobom...” (1,8.19)**
 - **Određena:**
- **“...da te izbavim”**
 - **Naknadna procjena u 20,7:**
- **“Zaveo si me!” (20,7)**

S. Dalí, *Seduxisti me, Domine* (1964.-67.)

Savez u Jr 31,31–34

Kontekst i značenje

Proročki pogled

- tekst u “Knjizi utjehe” Jr 30s
- ברית הדשה *b^erît hadašâ* (31,31)
- “novi savez”
 - Oznaka: נאם יהוה (4x v31-34)
 - “riječ Gospodnja”
- obiteljski prostor:
 - בית *bêt* “dom” Izraelov (v31.33)
Judin (v31)
 - braća: אח *'ah* (v34),
 - bližnji: רע *réa* “drug” (v34)
 - narod: עם *'am* (v34) – rodbina

Božja naklonost

- Novost: Božja aktivnost u Jr 31,33?
- Upisuje u srce
Pouku (Zakon = תורה)
- Sadržaj saveza u v33s?
- 1. *formula saveza* (v33)
 - Bog prihvaća zajednicu i priznaje se njezinom
- 2. “Svi će me znati” (v34)
 - blisko poznavanje: ידע *jada'*
- Temelj saveza: סלה *salah* (v34)
- “Oprostit ću krivnju” (← Lev 4s)

Kako je nastala Knjiga proroka Jeremije

Jr 36

Prilog za imanentnu hermeneutiku

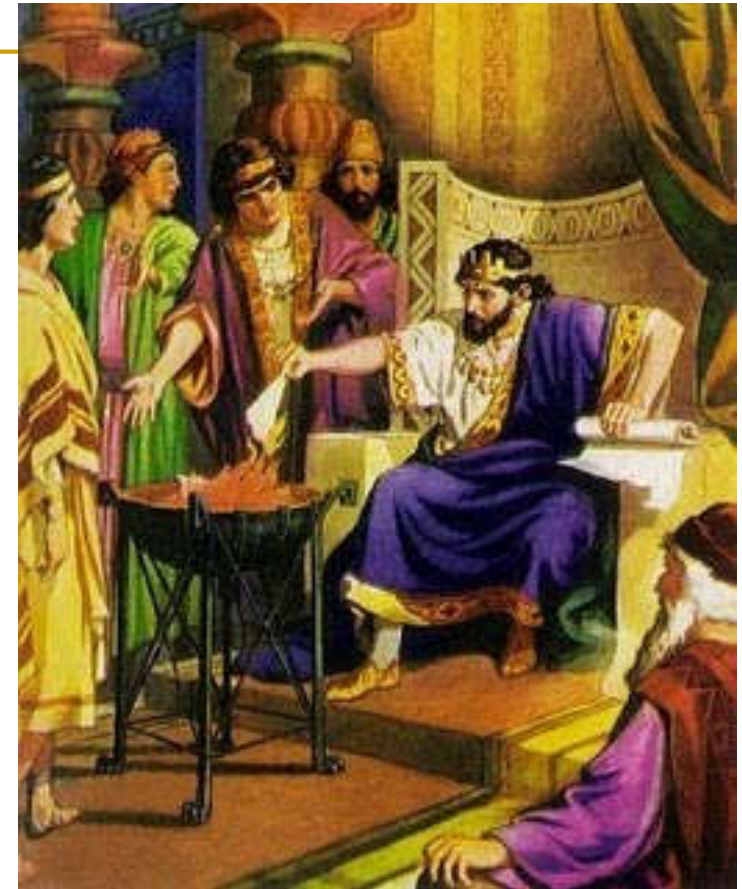
Kako je nastala Knjiga (Jr 36)

- *Motivacija (Jr 36,2.28):*
- **Božji nalog: “piši!” – 2x**
 - *Nakana u v3.7?*
- **Možda će se vratiti**
– obraćenje, שׁוּב *šûb* (3.7)
 - *Metoda pisanja 4.6.17s.27.32 (18)?*
- **Diktat Baruhu (“iz usta” proroka)**
- **sam svjedoči: “kazivao mi, pisao sam” (v18)**
 - *Što je zapisano? v2... (4.6.8.11)*
- **“sve riječi” (2.4.17s.20.28) – od Jošijina doba (v2)**
- **“riječi Jahvine” Jeremiji (4.6.8.11)**

Sudbina knjige

- *Gdje se i kad čita (Jr 36,10?)*
- **Baruh čita u hramu (v10)**
 - **Post (Jom Kippur?)**
u 5. g. Jojakimovoj
 - *Kome prvo (v10)?*
- **Svemu narodu (v10)**
 - *Kome potom (v15)?*
- **pred glavarima (v15),**
 - *Kome napokon sluga (v21):*
- **Sluga čita pred kraljem (v21)**
 - *Što sa svitkom u v23?*
- **Kralj spaljuje komad po komad (v23)**

- ***Razlog spaljivanja u v29?***
 - **Bogu poznat**
- **Najavljena propast (“babilonski kralj” v29)**

Drugi svitak

- ❑ *Nov nalog u Jr 36,28 (→ 32):*
- **“drugi svitak” – piši**
- **Ispunjenje: Baruh opet piše (v32)**
 - ❑ *Tema knjige (v31):*
 - ❑ **Sve zlo koje prijeti Jeruzalemcima i Judejcima (v31)**
 - ❑ *Zapisano isto kao prije? (v32)*
- **Još mnogo takvih riječi (v32)**
 - ❑ *Sudbina pisara i proroka (v26):*
- **Skriveni, Bog ih je sakrio**
 - ❑ ← savjet velikaša (19)

